

◆ ◆ ◆
F E R D O W S I

Het Boek *der* Koningen

Shahnameh · Een keuze uit de Perzische heldendichten

Geschreven circa 977–1010 n.Chr.

Biografie

Ferdowsi (ca. 940–1020 n.Chr.)

Abul-Qasim Ferdowsi Tusi werd geboren rond 940 n.Chr. in de streek van Tus, in het huidige Iran. Hij was van edele afkomst en bezat landerijen die hem in staat stelden dertig jaar van zijn leven te wijden aan één enkel werk: het Shahnameh, het Boek der Koningen. Het is het langste epos dat ooit door één auteur is geschreven — in zijn volledige vorm telt het meer dan vijftigduizend versregels, geschreven in een zuiver en archaisch Perzisch dat in de traditie beschouwd wordt als de taal in haar meest verheven vorm.

Ferdowsi's doel was dubbel: het bewaren van de oude Iraanse heldentraditie — die voornamelijk mondeling overgeleverd werd en dreigde verloren te gaan onder de druk van de arabisering — en de verheffing van het Nieuw-Perzisch als literaire taal, gelijkwaardig aan het Arabisch. In dat tweede doel slaagde hij volkomen. Het Shahnameh werd de hoeksteen van de Perzische culturele identiteit, geciteerd bij hoven, bazaars en dorpsvuren van Samarkand tot Istanboel.

Over zijn leven weten we weinig zeker. Volgens de legende weigerde de sultan Mahmoed van Ghazni hem het beloofde loon te betalen, en schreef Ferdowsi in woede een smaadgedicht op hem. Of het waar is of niet, hij stierf rond 1020 n.Chr. in zijn geboortestreek, oud en arm. De stad Tus bouwde later een mausoleum ter ere van hem dat tot op de dag van vandaag een bedevaartsplaats is.

— *De redactie*

Voorwoord

Het Shahnameh is geen roman en geen kroniek — het is een epos in de meest klassieke zin. De verhalen in dit boek beslaan duizenden jaren van mythische en historische Perzische koningen, van de eerste mens die de troon besteeg tot aan de Arabische verovering in de zevende eeuw. Elk verhaal is een wereld op zich: geweld en liefde, trouw en verraad, roem en val. De helden zijn groot en hun fouten zijn even groot. Niemand in het Shahnameh is simpelweg goed of slecht.

De twaalf verhalen in dit recueil vormen een keuze uit de rijkste en meest gelezen passages. Ze beginnen bij het oerbegin van de wereld en de eerste sjah, en eindigen bij de epische avonturen van Bijan en Manizjeh — een verhaal over liefde, gevangenschap en de trouw van Rostam, de grootste held van het epos. Rostam keert telkens terug: half mens, half legende, de spierbundel van Perzië.

De verhalen zijn in proza naverteld naar de klassieke Nederlandse vertalingen, zo dicht mogelijk bij de toon van het origineel: plechtig, beeldend, met de cadans van gereciteerde verzen. Namen zijn gespeld zoals ze klinken in de Nederlandse uitspraak van het Perzische origineel. De lezer die het origineel wil verkennen, kan terecht bij de vele wetenschappelijke edities — maar dit boek is bedoeld als ingang, als eerste kennismaking, als uitnodiging.

— *De redactie*

Inhoudsopgave

De Shah van weleer.....	6
Feridoen	15
Zal	26
Zal en Rodabeh.....	32
Rostam.....	48
De tocht naar Mazanderan.....	59
Kai Kawoes begaat nieuwe dwaasheden.....	77
Rostam en Sohrab	85
Siawoesj.....	110
De terugkeer van kai khosrow.....	126
Firoed.....	139
De wraak van kai khosrow.....	152
Bijan en Manizjeh	159

De Shah van weleer

Kaiumers besteed als eerste de troon van Perzië en werd heerser over de gehele wereld. Hij vestigde zich in de bergen, hulde zichzelf en zijn volk in tijgervellen, en van hem kwamen alle milde beschaving en de kunst van het weven en naaien voort, die tot dan toe onbekend waren geweest. Mensen en dieren uit alle windstreken kwamen hem hulde brengen en wetten ontvangen uit zijn hand; zijn roem straalde als de zon zelf.

Maar toen Ahriman de Boze zag hoe de glorie van de sjah groeide, werd hij verteerd door afgunst en zocht hij de diadeem der wereld te roven. Hij gebod zijn zoon, een machtige dev, een leger te verzamelen en op te trekken tegen Kaiumers en diens geliefde zoon Saiamuk om hen beiden te verdelgen.

Serosch echter, de engel die de mensen behoedt voor de listen der dev's en elke nacht zevenmaal de aarde omcirkelt om over de kinderen van Ormuzd te waken, vernam het plan en verscheen in de gedaante van een peri aan Kaiumers om hem te waarschuwen. Toen Saiamuk daarom met zijn krijgers uittrok om het leger van Ahriman tegemoet te treden, wist hij dat hij een dev tegenover zich had en hij spande al zijn krachten in. Maar de dev was sterker; hij overweldigde Saiamuk en verpletterde hem onder zijn handen.

Toen het bericht van rouw Kaiumers bereikte, zonk hij ter aarde. Een vol jaar lang weende hij zonder ophouden, en zijn leger weende met hem; ja, zelfs de wilde dieren en de vogels in de lucht sloten zich aan bij de klaagzang. Droefenis heerste over het land, en de hele wereld lag in duisternis, tot Serosch de sjah gebod het hoofd op te heffen en aan wraak te denken. Kaiumers gehoorzaamde en beval Husheng, de zoon van Saiamuk: „Neem het bevel over het leger en trek op tegen de dev's." De koning zelf, zwaar van ouderdom, volgde in de achterhoede.

In het leger bevonden zich peri's, maar ook tijgers, leeuwen, wolven en andere woeste schepselen. Toen de zwarte dev hun gebrul hoorde, beefde hij van angst. Hij kon zich niet tegen hen staande houden; Husheng versloeg hem volkomen. Zodra Kaiumers zag dat zijn geliefde zoon gewroken was, legde hij zich neder om te sterven. De wereld verloor hem, en Husheng besteeg de troon in zijn plaats.

Husheng was een wijs en rechtvaardig man. Veertig jaar lang wentelde de hemel boven zijn troon. Gerechtigheid spreidde hij uit over het land, en de wereld werd beter door zijn heerschappij. Hij was het die de mensen het vuur schonk en hun leerde het uit de steen te slaan; hij toonde hun hoe rivieren te leiden om het land te bevoeien en vruchtbaar te maken; hij gebod hun te ploegen en te oogsten. Hij verdeelde de dieren, koppelde ze en gaf ze namen. Toen hij heenging naar een lichter leven, liet hij de wereld achter zonder een troon van macht. Maar zijn zoon Tahumers bleek zijn vader waardig. Ook hij opende de ogen der mensen; zij leerden spinnen en weven. Lang en machtig regeerde hij. Toch wekten ook bij hem de dev's afgunst en trachtten zij hem te

vernietigen. Tahumers overwon hen echter en wierp hen ter aarde. Sommigen smeekten om genade en zwoeren dat zij hem een kunst zouden openbaren indien hij hen spaarde. Tahumers luisterde naar hen. Zij leerden hem de kunst van het schrift, en zo kwam uit de boze dev's een zegen voort voor de mensheid.

Toen Tahumers dertig jaar op de gouden troon had gezeten, ging ook hij heen, maar zijn werken bleven. Na hem kwam zijn roemrijke zoon Jamshid, wiens hart vervuld was van de raadgevingen van zijn vader. Zevenhonderd jaar regeerde Jamshid met macht; dev's, vogels en peri's gehoorzaamden hem. De wereld was gelukkiger omwille van hem, en ook hij was blijmoedig. De dood was onbekend onder de mensen, evenals pijn of smart. Hij was het die de mensen in standen verdeelde: priesters, krijgers, ambachtslieden en landbouwers noemde hij hen. Ook het jaar deelde hij in tijdperken. Met hulp van de dev's bouwde hij machtige werken, en Persepolis verrees door zijn hand -- tot op de dag van vandaag Tukht-e-Jamshid genoemd, wat de troon van Jamshid betekent. Toen dit alles volbracht was, stroomden de mensen uit alle hoeken der aarde samen rond zijn troon om hulde te brengen en geschenken voor zijn voeten te leggen.

Jamshid bereidde een feestmaal en gebood het te vieren; hij noemde het Nouruz, de Nieuwe Dag, en het Perzische volk viert het tot op deze dag. De macht van Jamshid groeide, de wereld was in vrede, en in hem zagen de mensen niets dan het goede.

Doch toen gebeurde het dat het hart van Jamshid zich verhief in hoogmoed en hij vergat vanwaar zijn welvaart kwam en de bron van zijn zegeningen. Hij zag slechts zichzelf op aarde, noemde zichzelf God en zond zijn beeld uit om vereerd te worden. Zodra hij deze woorden had gesproken, bogen de mubids -- de astrologen en wijzen -- het hoofd in droefenis, en niemand wist wat hij de sjah moest antwoorden. God trok zijn hand van Jamshid af, en koningen en edelen keerden zich tegen hem. Zij trokken hun krijgers terug van zijn hof, en Ahriman kreeg macht over het land.

In de woestijnen van Arabië leefde een koning genaamd Mirtas, mild en rechtvaardig, die een zoon had, Zohak, van wie hij innig hield. Het gebeurde dat Ahriman het paleis bezocht, vermomd als edelman, en Zohak verleidde om van het pad der deugd af te wijken. Hij sprak tot hem:

„Indien gij naar mij luistert en een verbond met mij sluit, zal ik uw hoofd verheffen boven de zon.“

De jongeman was argeloos en eenvoudig van hart; hij zwoer de dev dat hij hem in alles zou gehoorzamen. Toen beval Ahriman hem zijn vader te doden, „want deze oude man,” zei hij, „beslaat de aarde nutteloos, en zolang hij leeft, zult gij onbekend blijven.” Toen Zohak dit hoorde, werd hij vervuld van smart en wilde hij zijn eed breken, maar Ahriman liet hem niet los en dwong hem een val te zetten voor Mirtas. Zohak en de boze Ahriman zwegen, en Mirtas liep in de val en vond de dood. Zohak zette de kroon van Thasis op zijn hoofd. Ahriman leerde hem de kunsten der magie, en hij regeerde over zijn volk met goed en kwaad, want hij was nog niet geheel aan het bedrog prijsgegeven.

Toen bedacht Ahriman een list in zijn zwarte hart. Hij nam de gedaante aan van een jonge man en vroeg of hij de koning als kok mocht dienen. Zohak, die hem niet herkende, ontving hem welwillend en schonk hem de sleutels van de keuken. Tot dan toe hadden de mensen zich gevoed met kruiden, maar Ahriman bereidde vlees voor Zohak. Nieuwe gerechten zette hij voor hem neer, en de koninklijke gunst viel ten deel aan zijn geurige spijzen. Het vlees schonk de koning moed en kracht als van een leeuw. Hij liet de kok voor zich brengen en gebood hem een gunst te vragen.

De kok sprak:

„Indien de koning behagen schept in zijn dienaar, laat hem dan toe zijn schouders te kussen.”

Zohak, die geen kwaad vermoedde, stond het toe. Ahriman kuste hem op beide schouders. Zodra hij dat gedaan had, opende de aarde zich onder zijn voeten en slokte de kok op, zodat allen die het zagen verbaasd stonden. Maar uit die kus ontsproten sissende slangen, giftig en zwart. De koning ontstelde en wilde dat men ze bij de wortel afsneed. Doch telkens als de slangen werden afgesneden, groeiden zij weer aan, en tevergeefs zochten wijzen en geneesheren naar een middel. Toen kwam Ahriman opnieuw, nu vermomd als geleerde, en werd voor Zohak geleid. Hij sprak:

„Dit kwaad is niet te genezen, noch zijn de slangen uit te roeien. Bereid daarom voedsel voor hen, opdat zij gevoed worden, en geef hun de hersenen van mensen tot spijs; wellicht zal dat hen vernietigen.”

In zijn diepste hart wenste Ahriman dat de wereld aldus ontvolkt zou raken. Dagelijks werden de slangen gevoed, en de vrees voor de koning lag zwaar over het land.

De wereld verwelkte onder zijn heerschappij, de zeden der goeden werden vergeten, en de verlangens der slechten kwamen tot vervulling.

Het gerucht verspreidde zich in Iran dat in het land Thasis een machtig en vreselijk heerser was opgestaan. De koningen en edelen die Jamshid hadden verlaten omdat hij zich tegen God had verzet, wendden zich tot Zohak en smeekten hem hun heerser te worden. Zij riepen hem uit tot sjah. De legers van Arabië en Perzië trokken op tegen Jamshid, en hij vluchtte voor hen uit. Tweemaal vijftig jaar lang wist niemand waar hij gebleven was, want hij verborg zich voor de toorn van de Slangenkonink. Maar ten slotte ontquam hij niet langer aan de woede van Zohak. Zijn dienaren vonden hem terwijl hij langs de kust van Cathay zwierf; zij zaagden hem in tweeën en zonden bericht aan hun heer. Zo verging de troon en de macht van Jamshid als gras dat verdort, omdat hij hoogmoedig was geworden en zich boven zijn Schepper had willen verheffen.

Aldus zat de geliefde van Ahriman, Zohak de Slang, op de troon van Iran, het rijk van het Licht. Hij stapelde kwaad op kwaad tot de maat vol was, en het hele land riep om verlossing. Maar Zohak en zijn raadslieden, de dev's, sloten hun oren voor die kreet. Duizend jaar lang regeerde de sjah aldus; het kwaad paradeerde in het volle licht, de deugd verborg zich. Wanhoop vervulde alle harten, want het leek of de mensheid moest vergaan om de honger van die uit het Kwaad geboren slangen te stillen: dagelijks werden twee mannen geslacht om hen te voeden. Zohak kende geen genade voor wie ook. Duisternis lag over het land omwille van zijn goddeloosheid.

Maar Ormuzd zag het en ontfermde zich over zijn volk. Hij verklaarde dat zij niet langer zouden boeten voor de zonde van Jamshid. Hij liet een kleinzoon van Jamshid geboren worden; zijn ouders noemden hem Feridoen.

Toen Feridoen geboren werd, droomde Zohak dat hij een slanke jongeling zag, recht als een cipres, die op hem afkwam met een knots in de vorm van een koeienkop en hem daarmee ter aarde sloeg. De tiran ontwaakte sidderend, riep zijn mubids en eiste dat zij de droom uitlegden. Zij waren ontdaan, want zij zagen gevaar, en hij dreigde hen met de dood indien zij onheil voorspelden. Drie dagen zwegen zij uit vrees, maar op de vierde dag sprak een van hen moedig:

„Er zal een man opstaan die Feridoen heet; hij zal uw troon erven, uw lot keren en u neerslaan met een knots in de vorm van een koeienkop.“

Toen Zohak deze woorden hoorde, viel hij in zwijm, en de mubids vluchtten voor zijn toorn. Toen hij bijkwam, beval hij de hele wereld af te zoeken naar Feridoen. Van toen af werd hij verteerd door bitterheid en kende hij geen rust of vreugde meer.

De moeder van Feridoen vreesde dat de sjah het kind zou vernietigen zodra hij vernam dat het uit het geslacht van Jamshid stamde. Zij verborg hem daarom in het diepe woud waar de wonderbaarlijke koe Purmaieh leefde, wier haren glansden als pauwenveren. Zij smeekte de hoeder van Purmaieh haar zoon te beschermen. Drie jaar lang werd hij in het bos grootgebracht; Purmaieh was zijn voedster. Maar toen de tijd gekomen was, vernam de moeder dat het gerucht van Purmaieh Zohak ter ore was gekomen. Zij vreesde dat hij haar zoon zou vinden. Daarom bracht zij hem ver weg naar Ind, naar een vrome kluizenaar die op de berg Alberz woonde. Zij smeekte de kluizenaar haar jongen te bewaken, die voor grote daden bestemd was. De kluizenaar willigde haar verzoek in.

Terwijl zij bij hem vertoefde, had Zohak de schone Purmaieh gevonden en van Feridoen gehoord. Toen hij vernam dat de jongen was ontvlucht, werd hij razend als een dolle olifant. Hij doodde de wonderbaarlijke koe en alles wat leefde in de omtrek, en veranderde het woud in een woestenij. Hij zette zijn speurtocht voort, maar noch bericht noch spoor van Feridoen vond hij, en zijn hart was vervuld van angst.

In datzelfde jaar liet Zohak zijn leger versterken en eiste hij van zijn volk dat zij getuigden dat hij steeds een rechtvaardig en edel koning voor hen was geweest. Uit vrees gehoorzaamden zij. Maar terwijl zij zwoeren, klonk buiten de poort van de sjah de roep van iemand die recht eiste. Zohak beval de man binnen te brengen, en hij stond voor de vergadering der edelen.

Zohak opende de mond en zei: „Ik beveel u de naam te noemen van degene die u onrecht heeft aangedaan.”

De man, toen hij zag dat het de sjah was die hem ondervroeg, sloeg de handen voor het hoofd. Toch antwoordde hij:

„Ik ben Kaweh, een smid en een onberispelijk man, en ik roep om recht. Tegen u, o koning, roep ik uit. Zeventien mooie zonen heb ik gehad, maar slechts één rest mij nog; de anderen werden geslacht om de honger van uw slangen te stillen, en nu hebben zij mij

ook dit laatste kind ontnomen. Ik smeek u: spaar hem voor mij, en stapel uw wreedheden niet langer op het land tot het bezwijkt."

De sjah vreesde de toorn van Kaweh, want hij zag dat die groot was. Hij schonk hem het leven van zijn zoon en trachtte hem met zachte woorden te winnen. Toen vroeg hij hem ook het getuigenis te ondertekenen dat Zohak een rechtvaardig en edel koning was.

Maar Kaweh riep: „Neen, gij boosaardige en onedele man, bondgenoot der dev's, ik leen mijn hand niet aan deze leugen!" Hij greep de verklaring, scheurde haar in stukken en strooide die in de lucht. Daarna beende hij het paleis uit, en alle edelen en het volk stonden versteld, zodat niemand het waagde een vinger naar hem uit te steken.

Kaweh begaf zich naar de marktplaats en vertelde het volk alles wat hij had gezien. Hij herinnerde hen aan de wandaden van Zohak en aan het leed dat zij onder hem hadden geleden. Hij wekte hen op het juk van Ahriman af te werpen. Toen nam hij het leren voorschoot af waarmee smeden hun knieën beschermen bij het hameren, hief het omhoog op de punt van een lans en riep:

„Laat dit ons banier zijn om uit te trekken, Feridoen te zoeken en hem te smeken ons te verlossen uit de handen van de Slangenkonink."

Het volk juichte van vreugde, schaarde zich rond Kaweh, en hij leidde hen de stad uit, het vaandel hoog geheven. Vele dagen trokken zij aldus voort naar het verblijf van Feridoen.

Dit alles geschiedde in het land Iran toen tweemaal acht jaren over het hoofd van Feridoen waren gegaan. Toen die tijd vervuld was, daalde hij af van de berg Alberz en zocht zijn moeder op. Hij vroeg haar naar zijn afkomst. Zij vertelde hem dat hij stamde uit het geslacht van Jamshid, en ook van Zohak en diens gruweldaden.

Feridoen sprak: „Ik zal dit monster van de aarde wegvagen en zijn paleis met de grond gelijkmaken."

Doch zijn moeder antwoordde: „Neen, mijn zoon, laat uw jeugdige toorn u niet verraden. Hoe kunt gij opstaan tegen de gehele wereld?"

Zij kon hem echter niet lang weerhouden, want weldra naderde een machtige menigte het paleis, aangevoerd door iemand die een voorschoot op een lans droeg.

Feridoen wist dat hulp was gekomen. Nadat hij Kaweh had aangehoord, trad hij voor zijn moeder met de helm der koningen op het hoofd en zei:

„Moeder, ik ga ten strijde; het blijft u over voor mijn behoud te bidden.”

Hij liet een machtige knots voor zich smeden en tekende het model ervan op de grond; de top had de vorm van een koeienkop, ter herinnering aan Purmaieh, zijn voedster. Hij omhulde het vaandel van Kaweh met kostbare brokaat uit Roem en hing er juwelen aan. Toen alles gereed was, trokken zij westwaarts om Zohak te zoeken, want zij wisten niet dat deze naar Ind was gegaan om Feridoen te vinden. Toen zij bij Bagdad kwamen, aan de oevers van de Tigris, hielden zij halt. Feridoen beval de wachters van de rivier hen over te zetten. Doch dezen weigerden, zeggende dat de koning had geboden niemand door te laten tenzij hij het koninklijke zegel droeg. Toen Feridoen deze woorden hoorde, werd hij toornig. Hij sloeg geen acht op de woeste stroom noch op de gevaren die erin scholen. Hij omgordde zijn lendenen en stortte zich met zijn ros in de golven; het gehele leger volgde hem. Zij worstelden hevig met de razende rivier, en het leek of de golven hen zouden verzwelgen. Maar hun dappere paarden overwonnen alle gevaren, en zij stapten veilig aan de overkant. Toen wendden zij hun gezicht naar de stad die thans Jeruzalem heet, want daar stond het schitterende paleis dat Zohak had gebouwd. Zodra zij de stad betraden, schaarde het volk zich rond Feridoen, want zij haatten Zohak en zagen in hem hun bevrijder. Hij doodde de dev's die het paleis bewaakten, wierp het boze talisman omver dat in de muren was gegrift, besteeg de troon van de afgodendienaar en plaatste de kroon van Iran op zijn hoofd. Het volk boog zich voor hem neer en noemde hem sjah.

Toen Zohak van zijn speurtocht naar Feridoen terugkeerde en vernam dat deze op zijn troon zat, omsingelde hij de stad met zijn leger. Maar het leger van Feridoen trok tegen hem op, en de harten van het volk gingen met hen mee. Die gehele dag vielen bakstenen van de muren en stenen van de terrassen; pijlen en speren regenden neer als hagel uit een donkere wolk, tot Feridoen de macht van Zohak had gebroken. Toen hief Feridoen zijn koeienkoppige knots op om de Slangenkoning te doden. Maar de gezegende Serosch daalde neer en riep:

„Neen, sla niet toe, want het uur van Zohak is nog niet gekomen.”

Serosch gebod de sjah de usurpator te binden en hem ver van de woonplaatsen der mensen te voeren, om hem daar aan een rots te ketenen. Feridoen deed zoals hem was opgedragen. Hij voerde Zohak naar de berg Demawend, bond hem met zware ketenen en nagels die in zijn handen werden geslagen, en liet hem achter om in foltering te vergaan. De hete zon brandde neer op de barre klippen; er was geen boom of struik die hem beschutting bood. De ketenen drongen in zijn vlees, en zijn tong verschroeide van dorst. Zo werd de aarde na verloop van tijd verlost van Zohak de Boze, en Feridoen regeerde in zijn plaats.

◆
Feridoen

Vijfhonderd jaar regeerde Feridoen over de wereld. Macht en deugd groeiden in het land, en al zijn dagen deed hij wat goed was. Hij trok door het rijk om te zien wat openlag en wat verborgen was, en onrecht werd door zijn hand rechtgezet. Met mildheid betogelde hij het kwaad. Hij maakte de wereld tot een paradijs, plantte cipressen en rozen waar eerst slechts wild kruid opschoot.

Na vele jaren werden hem drie zonen geboren, uit een moeder van het huis van Jamshid. Schoon van gestalte waren zij, rijzig en sterk, maar hun namen waren nog onbekend onder de mensen, want Feridoen had hun harten nog niet beproefd. Toen hij zag dat zij de jaren van kracht hadden bereikt, riep hij hen bij zijn troon en gebod hun naar de koning van Yemen te trekken, die drie dochters had, schoon als de maan, opdat zij die tot vrouw zouden nemen. De zonen van Feridoen gehoorzaamden het woord van hun vader. Zij trokken naar Yemen, vergezeld van een leger talrijk als de sterren. Toen zij het land bereikten, kwam de koning hun tegemoet, en zijn gevolg schitterde als het kleed van een fazant. De zonen van Feridoen wonnen de hand van de dochters van Serv, koning van Yemen, en keerden met hen terug naar hun eigen land. Serv schonk zijn nieuwe schoonzonen schatten beladen op kamelen, en ook parasols gaf hij hun ten teken van koninklijke waardigheid.

Toen Feridoen vernam dat zijn zonen terugkeerden, ging hij hun tegemoet om hun harten te beproeven. Hij nam de gedaante aan van een draak die schuimbekte van woede en uit wiens muil machtige vlammen sloegen. Toen zijn zonen de bergpas naderden, viel hij plotseling op hen aan als een wervelwind. Hij wierp stofwolken op met zijn kronkelingen, en zijn gebrul vulde de lucht. Eerst wierp hij zich op de oudste. De prins legde zijn speer neer en zei: „Een wijs en voorzichtig man strijdt niet met draken.” Hij keerde zich om en vluchtte, zodat de draak zich op zijn broeders kon werpen. Toen sprong het monster op de tweede. Deze riep: „Moet ik toch strijden, wat maakt het uit of het een razende leeuw is of een dappere ridder?” Hij spande zijn boog. Maar de jongste kwam nader, zag de draak en sprak: „Gij reptiel, wijk uit onze weg en paradeer niet op het pad der leeuwen. Hebt gij de naam van Feridoen ooit gehoord, wees dan gewaarschuwd, want wij zijn zijn zonen, gewapend met speren en gereed voor de strijd. Verlaat daarom, zo raad ik u, uw boze pad, opdat ik u geen vijandige kroon op het hoofd plant.”

Toen de roemrijke Feridoen aldus hun harten had beproefd, verdween hij uit hun zicht. Weldra keerde hij terug in de gestalte van hun vader, met een groot gevolg van krijgers, olifanten en cimbalen. In zijn hand droeg hij de koeienkoppige knots, en boven zijn hoofd wapperde de Kawani, het voorschoot van Kaweh, het koninklijke vaandel. Zodra de zonen hun vader zagen, stegen zij van hun paarden, liepen hem tegemoet en kusten de grond voor zijn voeten. De cimbalen klonken, de trompetten schalden, en

vreugdeklanken vulden de lucht. Feridoen hief zijn zonen op, kuste hen op het voorhoofd en schonk hun eer naar verdienste. Toen zij het koninklijk huis bereikten, bad hij tot God dat Hij zijn nageslacht zou zegenen. Hij liet hen plaatsnemen op schitterende tronen en opende de mond:

„O mijn zonen, luister naar de woorden die ik u zeg. Die razende draak, wiens adem gevaar was, was niemand anders dan uw vader, die uw harten wilde beproeven en die, nu hij ze kent, zich met vreugde terugtrekt. Nu zal ik u namen geven die een man passen. De oudste zal Silim heten -- moge uw wensen in de wereld vervuld worden -- want gij zocht u te redden uit de klauwen van de draak en aarzelde niet in de vlucht. Een man die noch voor een olifant noch voor een leeuw vlucht, noem hem eerder roekeloos dan dapper. De tweede, die van meet af aan moed toonde, vurig als een vlam, zal ik Tur noemen, de dappere, die zelfs een dolle olifant niet afschrikt. Maar de jongste is een man die zowel voorzichtig als moedig is, die weet wanneer hij moet voortgaan en wanneer hij moet wachten. Hij koos de gulden middenweg tussen vuur en grond, zoals een verstandig man betaamt, en heeft zich dapper, voorzichtig en stoutmoedig betoond. Irijs zal hij heten, opdat de poort der macht zijn doel zij, want eerst toonde hij zachtmoedigheid, maar op het uur van gevaar brak zijn moed door.”

Nadat Feridoen aldus had gesproken, liet hij het boek brengen waarin de sterren staan geschreven en zocht de planeten van zijn zonen. Hij vond dat Jupiter in het teken van de Boogschutter heerste in het huis van Silim, de zon in de Leeuw in dat van Tur, maar in het huis van Irijs regeerde de maan in de Schorpioen. Toen hij dit zag, werd hij droevig, want hij wist dat voor Irijs leed en rampspoed waren weggelegd. Nadat hij de geheimen van het lot had gelezen, verdeelde Feridoen de wereld en gaf de drie delen aan zijn zonen in leen. Roem en Khaver, de landen van de ondergaande zon, schonk hij aan Silim. Turan en Turkestan gaf hij aan Tur en maakte hem heer over de Turken en China. Aan Irijs schonk hij Iran, met de troon van macht en de kroon van opperheerschappij.

Jarenlang zaten de zonen van Feridoen gelukkig en in vrede op hun gouden tronen, maar het kwaad school verborgen in de schoot van het lot. Feridoen was oud geworden en zijn kracht neigde naar het graf. Naarmate zijn leven afnam, groeiden de boze hartstochten van zijn zonen. Het hart van Silim veranderde; zijn begeerten keerden zich naar het kwade, en zijn ziel was doordrenkt van hebzucht. Hij dacht na over de verdeling der landen en kwam in opstand in zijn gedachten, omdat de jongste de kroon van

opperheerschappij droeg. Hij liet een bode bestijgen op een snelle dromedaris en deze boodschap aan Tur overbrengen:

„O koning van Turan, uw broeder groet u, en moge uw dagen lang zijn in het land. Zeg mij, ik bid u, want gij bezit macht en wijsheid: moeten wij hiermee tevreden blijven? Immers, niet aan Irijs, maar aan ons behoort de troon van Iran toe. Nu is onze broeder boven ons geplaatst. Moeten wij niet opstaan tegen de onrechtvaardigheid van onze vader?”

Toen Tur deze woorden hoorde, werd zijn hoofd vervuld van wind. Hij sprak tot de bode: „Zeg aan uw heer, o mijn broeder vol moed: sinds onze vader ons bedroeg toen wij jong en argeloos waren, heeft hij met eigen handen een boom geplant waarvan de vruchten bloed en de bladeren gif moeten dragen. Laten wij daarom samenkomen en beraadslagen hoe wij ons van dit boze lot kunnen bevrijden.”

Silim vernam dit, trok uit Roem weg, en ook Tur verliet China. Zij ontmoetten elkaar om te overleggen wat zij zouden doen. Toen zonden zij een bode naar de roemrijke Feridoen en lieten zeggen:

„O koning, oud en groot, vreest gij niet naar uw God te gaan? Want kwaad hebt gij gedaan en onrecht laat gij achter. Met onrechtvaardigheid hebt gij uw rijk verdeeld en uw oudste zoon met minachting behandeld. Maar wij, uw zonen, smeken u: luister nog voordat het te laat is naar onze stem. Beveel Irijs van de troon van Iran af te treden en zich in een hoek der aarde te verbergen, opdat hij zwak en vergeten zij zoals wij. Doet gij dit niet, dan zullen wij ruiters uit Turkestan en Khaver doen optrekken, vol wraakzucht, en Irijs en het land Iran volkomen verdelgen.”

Toen Feridoen deze harde woorden hoorde, ontstak hij in toorn en zei onmiddellijk: „Spreek tot deze zinneloze en onreine mannen, deze zonen van Ahriman met verdorven hart, en zeg hun: Feridoen verheugt zich dat gij uw harten voor hem hebt ontbloot, want nu weet hij wat voor mannen gij zijt. Hij antwoordt u dat hij zijn rijk met rechtvaardigheid heeft verdeeld. Vele raadsheren heeft hij geraadpleegd; dag en nacht hebben zij erover nagedacht en aan ieder gegeven wat hun het beste toescheen. En nu spreekt hij een woord tot u dat gij in uw hart moet bewaren: zoals gij zaait, zo zult gij oogsten, want er wacht ons een ander, een eeuwig tehuis. Dit is de raad die een oude man